

Анотація

Андрейченко С. С. Категорія «вина» в міжнародному праві. – Стаття.

У статті розглядається сутність категорії вини в міжнародному праві, її значення для настання міжнародно-правової відповідальності держав. Автор досліджує різні існуючі підходи до розуміння вини в міжнародному праві, робить висновок про необхідність їх вдосконалення. Особлива увага приділяється позиції Комісії міжнародного права про місце вини в складі міжнародно-протиправного діяння.

Ключові слова: право міжнародної відповідальності, вина держави, об'єктивна відповідальність, суб'єктивна відповідальність.

Summary

Andreichenko S. S. Category «fault» in international law. – Article.

The article is devoted to the issues of the intension of the category fault in international law, the role of fault for the international responsibility of states. The author explores the various existing approaches to understanding fault in international law and finds need to improve them. Special attention is given to the ILC's position on the place of fault in the structure of the internationally wrongful act.

Key words: law of international responsibility, state fault, objective responsibility, subjective responsibility.

УДК 347.99

О. С. Погребняк

РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ЧАСТИНА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Сьогодні не можна недооцінювати вплив, який справляє Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод (далі – Конвенція) та судова практика Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) на національне законодавство великої кількості держав, зокрема України. Унікальність цієї системи наднаціонального захисту полягає в тому, що механізм захисту конвенційних прав покладає на ЄСПЛ двояку функцію – здійснення індивідуального контролю в разі винесення рішень про порушення державою-учасницею конвенції того чи іншого права, а також загальну функцію, яка полягає у виробленні принципів та стандартів захисту прав людини на національному рівні [6, с. 1113].

Передумовою реалізацій рішень ЄСПЛ Україною стало приєднання України до Ради Європи, у системі органів якої й діє ЄСПЛ [5, с. 350]. Вступивши до Ради Європи, Україна взяла на себе ряд зобов'язань, які стосуються насамперед приведення її правової та політичної систем у відповідність до вимог цієї організації.

Важливим кроком України стало підписання Конвенції. З моменту приєднання до Конвенції Україна взяла на себе низку зобов'язань у сфері захисту прав людини. Частиною таких зобов'язань відповідно до статей 32, 46 Конвенції є визнання Україною юрисдикції ЄСПЛ, яка поширюється на всі питання тлумачення й застосування Конвенції та протоколів до неї, а також виконання остаточних рішень ЄСПЛ у справах проти України [13].

Для забезпечення ефективності виконання Конвенції та рішень ЄСПЛ, впровадження європейських стандартів прав людини в 2006 році був прийнятий Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини». В законі встановлено, що рішення ЄСПЛ є обов'язковими до вико-

нання. Національні суди мають застосовувати під час розгляду справ Конвенцію та практику ЄСПЛ як джерело права.

Актуальність дослідження полягає в тому, що, незважаючи на зазначені заходи, сьогодні в Україні існує проблема виконання рішень Європейського суду з прав людини. Україна знаходиться в п'ятірці країн, з яких надходить найбільше скарг до Європейського суду з прав людини [15]. Вражає й кількість винесених рішень проти України, якими визнання порушення Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод. Так, в середині січня 2013 року Україна за один день програла в Страсбурзі 211 справу, більшість з яких були «клоновими» [14].

Проблемам правового забезпечення ефективного виконання рішень та застосування практики ЄСПЛ приділялась увага такими вченими, як С. Шевчук, який досліджує проблеми судової правотворчості та обґрунтовано доводить нормативний характер рішень ЄСПЛ [17]; В. Паліюк, який присвятив роботи питанням місця Конвенції про основоположні права та свободи в правовій системі України та проблемам виконання рішень ЄСПЛ [8]; Г. Юдківська, яка досліджує деякі проблеми вдосконалення національної судової процедури, спрямовані на підвищення ефективності дотримання прав та свобод людини [18].

Проте, незважаючи на висвітлення окремих проблем, на сьогодні залишається недослідженою низка питань. У вітчизняній правовій науці особливо гостро стоїть проблема відсутності єдиної концепції щодо виконання рішень ЄСПЛ. Предметом дискусії є те, чи всі рішення ЄСПЛ підлягають виконанню або тільки ті, в яких Україна була відповідачем і ЄСПЛ були визнані порушення, допущені з її сторони. Недостатньо дослідженою є роль національних судів, зокрема ВСУ, які повинні сприяти недопущенню порушень основних прав та свобод людини, а також виконанню рішень ЄСПЛ.

Оскільки згідно зі статтею 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюється виключно судами, а юрисдикція їх поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі, ключову роль у забезпеченні ефективного захисту прав і свобод громадян на національному рівні відведено саме судам [13]. В узагальненні практики застосування судами загальної юрисдикції першої та апеляційної інстанцій під час здійснення судочинства в кримінальних справах статей 3, 5, 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року за 2011 рік – перше півріччя 2012 року зазначається, що існують непоодинокі випадки неврахування судами першої та апеляційної інстанцій вимог Конвенції та практики ЄСПЛ. Також застосування судами положень Конвенції та/або конкретних правових позицій ЄСПЛ часто має абстрактний характер та не співставляється з відповідними обставинами кримінальної справи та національним законодавством [13].

Контролюючі органи Ради Європи не виразили свою позицію відносно обов'язковості рішень ЄСПЛ. Водночас в «Рекомендаціях R (2000)2 Комітету Міністрів у справі на внутрішньодержавному рівні у зв'язку з рішеннями Європейського суду з прав людини від 19 січня 2000 року» зазначається, що згідно зі статтею 46 Конвенції держави-учасники Конвенції взяли на себе зобов'язання додержуватись рішень ЄСПЛ [7, с. 285].

Не дивлячись на вражаючу та невтішну статистику щодо звернень і виконання рішень Європейського суду з прав людини, у практиків і теоретиків досі є сумніви щодо обов'язковості рішень цієї міжнародної судової інстанції [16].

Усунення цих протиріч можливе шляхом аналізу норм законодавства. Так, відповідно до статті 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства. Крім того, в Україні склався підхід щодо місця міжнародних договорів у вертикальній ієрархії законодавства, відповідно до якого чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, займають друге місце після Конституції України, одночасно маючи перевагу над галузевим законодавством [8, с. 355–356]. Відповідно до частини 2 статті 19 Закону України «Про міжнародні договори України» визначено, якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства, то застосовуються правила міжнародного договору.

Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод, будучи ратифікованою у встановленому законом порядку, відповідає вищезазначеним критеріям. Встановлено, що Конвенція та судова практика ЄСПЛ є джерелом права. У пунктах 3, 25 додатка до Рекомендації № R (2004)5 Комітету міністрів державам-членам щодо перевірки законопроектів, існуючих законів та адміністративної практики на відповідність стандартам, викладеним в європейській конвенції з прав людини зазначено, що головною передумовою ефективного захисту Конвенцією прав людини в Європі є застосування Конвенції державами в їхньому правопорядку в світлі прецедентної практики Суду. ВСУ також вказав на обов'язок застосовувати Конвенцію, враховуючи прецеденту практику ЄСПЛ [10]. Таким чином, рішення ЄСПЛ є частиною національного законодавства.

Певної уваги заслуговує питання юридичної сили рішень ЄСПЛ, винесених щодо іноземних держав. Відповідно до статті 1 Закону України «Про виконання рішень Європейського суду з прав людини» термін «рішення» вживається відносно до України.

Деякі вчені із зазначеної норми закону роблять висновок, що для жодної іншої держави, крім держави-відповідача, рішення Європейського суду з прав людини не мають обов'язкового характеру. Більш того, Голова Європейського суду з прав людини у відставці Ж.-П. Коста на одній із конференцій зазначив: «Рішення Європейського суду з прав людини мають лише відносну силу *res judicata*, а не *erga omnes*, ... через що держави, яких не торкається прямо те чи інше рішення, не зобов'язанні йому відповідати» [16].

Водночас сьогодні неврахування іноземної судової практики ЄСПЛ державами під час здійснення національного правосуддя призвело до надзвичайно великої кількості однотипних скарг, поданих саме проти цих держав. Це суттєво перевантажує роботу ЄСПЛ та тягне за собою значні матеріальні збитки, яких можна було б не допустити.

З цього приводу ЄСПЛ неодноразово робив власні зауваження під час вирішення конкретних справ. У справі «Ранцев проти Росії та Кіпру» (*Rantsev v. Cyprus*

and Russia) суд нагадав, що мета його рішень, окрім вирішення конкретної справи, полягає в роз'ясненні, утвердженні та розвитку правил, встановлених Конвенцією для підвищення загальних стандартів захисту прав людини та поширення практики поваги до прав людини в державах-учасниках [18, с. 76].

В справі «Опуз проти Туреччини» (Opuz v. Turkey) ЄСПЛ вказав на необхідність брати до уваги його висновки навіть в рішеннях щодо інших держав-учасниць: «... враховуючи, що Суд надає остаточне авторитетне тлумачення прав і свобод, визначених у розділі 1 Конвенції, Суд розгляне, чи прийняли національні органи влади в достатній мірі принципи, що випливають із його рішень з аналогічних питань, навіть якщо вони стосуються інших держав» [2; 18, с. 76].

Таким чином, мова йде про *erga omnes* ефект судових рішень ЄСПЛ – зобов'язань, які є обов'язковими для всіх, розповсюджуються на всіх і стосуються основних цінностей міжнародного права. Цей принцип впливає зі змісту статті 1 Конвенції. Іншими словами, держави-учасники повинні дотримуватись тлумачень Конвенції, виражених у прецедентній практиці ЄСПЛ.

Три головні установи Ради Європи погодили цю доктрину. В рішенні *Maestri v. Italy* ЄСПЛ виразив, що, «як витікає із Конвенції, ратифікуючи її, держави-сторони зобов'язуються забезпечити, щоб їх внутрішнє законодавство було узгоджене з Конвенцією» [3].

Комітет Міністрів Ради Європи також закликав держави перевірити на узгодженість законопроекти, існуючі закони й адміністративну практику з Конвенцією. З одного боку, держави-учасники повинні забезпечити існування належних і ефективних механізмів систематичної перевірки законопроектів з Конвенцією у світлі прецедентного права ЄСПЛ, а з іншого боку, вони повинні забезпечити адаптацію існуючих законів та адміністративної практики з метою недопущення порушень Конвенції [3].

На конференції Ради Європи, що проходила в Інтерлакні (Швейцарія), був розроблений План Дій, який передбачає комплекс заходів, спрямованих на підвищення принципу субсидіарності та кращого розуміння й захисту конвенційних прав на національному рівні. Держави-сторони були закликані визнати рішення ЄСПЛ джерелом права й таким чином враховувати також релевантні рішення – рішення, в яких визначається порушення Конвенції іноземною державою під час існування подібних проблем в національному правопорядку держав [19].

Насамкінець Парламентська асамблея Ради Європи підкреслила важливість цієї доктрини в Резолюції, прийнятій в 2012 році, якою схвалений доклад Комітету з правових питань і прав людини, підтверджуючий, що прецедентне право ЄСПЛ створює сукупність правових норм, якими всі держави-члени пов'язані [3].

Слід також відмітити, що сьогодні зростає так зване «горизонтальне застосування» рішень ЄСПЛ. Держави вживають заходи для попередження визнання порушень ЄСПЛ, в результаті чого де-факто рішення ЄСПЛ, винесені щодо іноземних держав, мають юридичну силу навіть для країн, які не є сторонами спору [2].

ЄСПЛ намагається сформуванати єдиний підхід у відношенні до прав людини, що повинно сприяти однаковому застосуванню Конвенції та єдності судової практики ЄСПЛ. Для попередження порушень Конвенції та встановлених європейських

стандартів із прав людини рішення ЄСПЛ проти іноземних держав мають братись до уваги національними судами та законодавцями. Важливим завданням національної судової влади є спроможність визначити важливу або усталену прецедентну практику серед великої кількості вирішених справ, що може стосуватись справ, які підлягають вирішенню [19]. Слід чітко передбачити в Законі України «Про виконання рішень Європейського суду з прав людини» рішення ЄСПЛ, винесені як відносно України, так і інших держав-учасників Ради Європи, є обов'язковими.

Виконання рішень ЄСПЛ передбачає приведення державами законів та адміністративної практики відповідно до Конвенції [10]. Проведення реформ у цих сферах потребує певного часу та значних матеріальних ресурсів. Крім того, проведені реформи можуть не завжди бути досконалими або їх проведення може відбуватися протягом тривалого часу. Чи повинен суддя за таких обставин застосовувати закон навіть тоді, коли його застосування призводить до явної несправедливості [9, с. 90]? Невиконання встановлених стандартів захисту прав людини з вищезазначених причин означало б створення неправа. Слушною є думка, якщо судові органи мають можливість здійснити певні дії щодо ситуації, яка продовжує бути порушенням, вони не повинні чекати, поки законодавець вживе заходи щодо її виправлення. Історія виконання рішення *Marcks* (1979 р.) є яскравим прикладом. В судовому рішенні ЄСПЛ визнав, що Цивільний кодекс Бельгії дискримінував положення незаконнонароджених дітей. Уряд країни долучився до вказаної проблеми й заявив, що бере на себе зобов'язання переглянути положення Цивільного кодексу на предмет включення положень щодо встановлення батьківства. Робота проводилась так ретельно, що це зайняло вісім років. В той самий час незаконнонароджені діти звертались до судів з новими скаргами, які, головним чином, стосувались правана спадщину. Суди, в тому числі Верховний Суд, відхиляли вказані скарги, вважаючи, що саме законодавець повинен вирішити вказану проблему, таким чином продовжуючи вчинення дискримінаційних дій. ЄСПЛ суворо розкритикував пасивність судів [4].

Із застосування норм Конвенції та практики її тлумаченням ЄСПЛ виникає проблема колізій між національним законодавством та європейськими стандартами. Як міжнародний договір ЄКПЛ має певний формальний пріоритет щодо чинних законів, але, застосовуючи ЄКПЛ, слід виходити з того, що найвищий пріоритет має Конституція України щодо чинних для України міжнародних договорів. У системі нормативних актів України ЄКПЛ має силу закону та формальний пріоритет перед іншими законами у випадках конкуренції. У системі актів, що ухвалюються ЄСПЛ, є акти застосування й акти тлумачення ЄКПЛ та протоколів до неї. Причому незалежно від характеру рішень ЄСПЛ, вони є обов'язковими для держав-учасниць Конвенції. Цей висновок є похідним від обов'язку держав дотримуватися вимог ЄКПЛ [6, с. 69–70].

З цього можна зробити висновок: під час наявності колізій між національними законами та рішенням ЄСПЛ перевага має бути надана останньому. За наявності колізій між Конституцією України та рішенням ЄСПЛ пріоритет має бути наданий Основному Закону.

Ще одним проблемним питанням є наступне: як має застосовуватись ЄКПЛ за відсутності відповідних прецедентних рішень ЄСПЛ. Слушною є думка, що саме

Верховний Суд має взятись за справу і спробувати віднайти рішення, що буде знаходитись в одній площині з принципами, які містяться в прецедентному праві ЄСПЛ. В такому разі рішення ЄСПЛ можуть стати засобом у рішеннях Верховного Суду [4].

Одним із аспектів застосування конвенційних принципів судами є «процедуралізація» фундаментальних прав. Г. Юдківська наголошує на необхідності децентралізації ролі ЄСПЛ у захисті прав людини шляхом розподілення такого тягаря з національними судовими органами. Процедурні зобов'язання держави включають вимоги до судової процедури прийняття рішень із дотримання справедливого балансу між конкуруючими правами. ЄСПЛ досить часто постає перед складними питаннями, що вимагають розуміння певного контексту – соціальні справи, справи, що стосуються опіки над дітьми тощо. Не маючи змоги оцінити правильність рішення національних органів та враховуючи, що саме вони займають кращу позицію для прийняття таких рішень, ЄСПЛ залишає за собою можливість перевірити досконалість самої процедури прийняття рішень [18, с. 77].

Таким чином, національні суди мають правильно розуміти та застосовувати у правозастосовній діяльності зміст поняття «права на справедливий суд». Одним з основних його складових елементів є належна (справедлива) процедура, яка включає в себе принцип «рівності вихідних умов», або, як його ще називають, принцип «рівності сторін» і принцип змагальності. Принцип «рівності вихідних умов» (рівності сторін) вимагає надання кожній стороні достатньої можливості представити свою справу в умовах, які не дають їй значних переваг перед її опонентом, а принцип змагальності означає, що сторони мають право знайомитися зі всіма доказами або запереченнями, що залучені до справи, висловлювати свою думку про їх наявність, зміст і достовірність у відповідній формі та відповідний час, у разі необхідності – у письмовій формі та заздалегідь [6, с. 71].

Предметом дослідження ЄСПЛ в такому випадку є проблеми надання національним органам належних достатніх аргументів у своїх рішеннях; залучення заявника в процес прийняття рішень таким чином, щоб мати змогу належно захищати свої інтереси; справедливість процесу прийняття рішень. Суд зазначає, що «там, де вищі національні суди проаналізували в достатній і переконливій манері точну природу оскаржуваного обмеження, на основі відповідної конвенційної судової практики та принципів, які з неї випливають, цей Суд повинен мати вагомі причини для іншого висновку, ніж той, що зроблено національними судами ...» [18, с. 78].

У цьому випадку вбачається підхід ЄСПЛ, що національні суди мають тлумачити норми національного законодавства крізь призму вимог Конвенції [18, с. 78]. Водночас такі заходи є альтернативним засобом попередження порушень Конвенції.

Насамкінець слід сказати, що головним чином Верховний Суд зобов'язаний перевіряти, чи виконуються рішення ЄСПЛ і правильність їх виконання. Верховний Суд, як остання судова інстанція має встановлювати, чи були порушені права людини, і якщо так, то який засіб правового захисту має бути їй наданий. Відповідно до статті 355 Цивільного процесуального кодексу України однією з підстав для перегляду судових рішень у цивільних справах є неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріально-

го права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах. Варто зауважити, що неправильне застосування процесуальних норм, що мало подібні наслідки, також має бути підставою для перегляду цивільних справ ВСУ.

Верховний Суд України також виконує функцію перегляду справи в разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушень Україною міжнародних зобов'язань під час вирішення справи українським судом. Завдання вищого судового органу держави полягає не лише у виправленні судових помилок, допущених у конкретних справах, а передусім у забезпеченні єдності судової практики [11, с. 125]. Виходячи з цього, ВСУ має враховувати положення Конвенції та її тлумачення, зафіксовані в рішеннях ЄСПЛ, під час перегляду справ, тлумачити національні норми закону в контексті європейських стандартів.

Викладене дозволяє зробити такі висновки: рішення ЄСПЛ є частиною національного законодавства. Прецедентне право ЄСПЛ створює правові норми, обов'язкові для всіх держав-учасників Ради Європи. Національні судові органи мають дотримуватись прецедентної практики ЄСПЛ та тлумачити норми національного законодавства крізь призму прецедентної практики, що, у свою чергу, є проявом судової правотворчості. Процедура судового розгляду має відповідати вимогам справедливості та рівності сторін.

Література

1. Christoph Gusy How can the role of the European Court of Human Rights be enhanced? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.statewatch.org/news/2009/may/echr-germany-policy-paper.pdf>.
2. Costa Jean-Paul The authority of the jurisprudence of the European Court of Human Rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/cddh/Proceedings/Belgrade_PROCEEDINGS&COVER.pdf.
3. Forst D. The execution of judgments of the European Court of Human rights / D. Fors [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.icl-journal.com/download/f1527ce403500a9ec58b8269a9a91471/ICL_Thesis_Vol_7_3_13.pdf.
4. Lemmens P. Guidance by Supreme Courts to lower courts on the requirements of the European Convention on Human Rights / P. Lemmens [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/cddh/Proceedings/Belgrade_PROCEEDINGS&COVER.pdf.
5. Гладенко О. Застосування практики Європейського суду з прав людини судами загальної юрисдикції України / О. Гладенко «Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини» : матер. 2-ї міжнар. наук.-практ. конф. / за ред. С. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2013. – С. 349–355.
6. Курс цивільного процесу : [підручник] / [В. Комаров, В. Бігун, В. Баранкова та ін.] ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 1352 с.
7. Минченко Р. Влияние решений Европейского суда по правам человека на гражданское судопроизводство Украины / Р. Минченко // Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини : матер. 2-ї міжнар. наук.-практ. конф. / за ред. С. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2013. – С. 283–292.
8. Паліюк В. Застосування рішень Європейського суду з прав людини : недоліки та перспективи / В. Паліюк // Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини : зб. наук. ст. Міжнар. матер. наук.-практ. конф. / за ред. С. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2012. – С. 354–362.
9. Покровский И. Основные проблемы гражданского права / И. Покровский. – М. : Статут. – 1998. – 353 с.

10. Рішення ВСУ від 14 липня 2005 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/file/1379>.
11. Романюк Я. Правова природа обов'язковості рішень Верховного Суду України та вдосконалення механізму забезпечення єдності судової практики / Я. Романюк, І. Бейцун // Право України. – 2012. – № 11–12. – С. 122–136.
12. Севостьянова Н. Імплементация Конвенции про захист прав людини і основоположних свобод – міжнародний досвід та уроки для України / Н. Севостьянова // Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини : матер. 2-ї міжнар. наук.-практ. конф. / за ред. С. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2013. – С. 349–355.
13. Узагальнення практики застосування судами при здійсненні судочинства у кримінальних справах статей 3, 5, 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. за 2011 – перше півріччя 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/uzagalennja_sudovoji_praktiki.html.
14. Украина за день проиграла более 200 исков в Евросуде по правам человека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zn.ua/UKRAINE/ukraina-za-den-proigrala-bolee-200-iskov-v-evrosude-po-pravam-cheloveka.html>.
15. Украина лидирует по количеству жалоб в Евросуд по правам человека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zn.ua/article/print/POLITICS/ukraina_lidruet_po_kolichestvu_zhalob_v_evrosud_po_pravam_cheloveka.html.
16. Чекотовська О. Проблеми застосування практики Європейського суду з прав людини КСУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.judges.org.ua/dig4202.htm>.
17. Швечук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні / С. Швечук. – К. : Реферат, 2007. – 649 с.
18. Юдківська Г. Деякі проблеми застосування практики Європейського суду з прав людини в Україні / Г. Юдківська // Право України. – 2011. – № 7. – С. 74–79.
19. Besson S. The Erga Omnes Effect of the European Court of Human Rights' Judgements / S. Besson [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://doc.rero.ch/record/32574?ln=en>.

Анотація

Погребняк О. С. Рішення Європейського суду з прав людини як частина національного законодавства. – Стаття.

Розглянуто актуальні правові проблеми, що виникають під час виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, виконання рішень, цивільне судочинство.

Аннотация

Погребняк О. С. Решения Европейского суда по правам человека как часть национального законодательства. – Статья.

Рассмотрены актуальные правовые проблемы, возникающие при исполнении решений Европейского суда по правам человека в Украине.

Ключевые слова: Европейский суд по правам человека, исполнение решений, гражданское судопроизводство.

Summary

Pogrebnyak O. S. Judgments of the European Court of Human Rights as part of national legislation. – Article.

The paper focuses on the legal issues affecting the execution of judgments of the European Court of Human Rights.

Key words: European Court of Human Rights, execution of judgments, civil procedure.